

Instrueren

Taal en communicatie, communicatieve functie/doel (genre), groep 7-8

Betekenisnetwerk: bedoeling, doel, tekstfunctie, reviseren

De wet van Archimedes

De leerlingen in groep 8 bekijken een filmpje over de 'Wet van Archimedes'. Bart legt uit dat veel basisscholen proefjes doen rondom drijven en zinken. Hieraan ten grondslag ligt de 'Wet van Archimedes'. Stap voor stap wordt duidelijk gemaakt wat dit natuurkundig fenomeen inhoudt. Het filmpje is heel toegankelijk en de gebruikte vaktaal wordt steeds toegelicht. Meester Bart vraagt de leerlingen om dit filmpje om te zetten in een instructieve tekst, zodat de kinderen de proef later aan de hand van deze tekst met elkaar kunnen herhalen, zonder dat er een digitaal hulpmiddel nodig is. Het hoofddoel van deze tekst is uiteraard 'instrueren'. De leerlingen bespreken eerst klassikaal wat instrueren precies inhoudt, door in groepjes te brainstormen over kenmerken en taalgebruik van de tekstsoort. 'Er is sprake van een stappenplan, de zinnen zijn geformuleerd in de gebiedende wijs, het luistert heel nauw, je kunt geen stappen overslaan'...

Kun je ook voorbeelden van instructieve teksten noemen? Vraagt Bart aan Gaby. Ook andere kinderen steken hun vinger op: 'een recept, een handleiding, een speluitleg, een bijsluiter van een medicijn ofzo, een gebruiksaanwijzing van een apparaat'....

Na deze oriëntatie schrijven de kinderen een eerste versie van hun tekst 'De wet van Archimedes'. Twee dagen later worden er drie teksten uitgekozen. Deze worden voorgelezen terwijl een leerling tegelijkertijd de handeling uitvoert. De uitvoerder moet goed luisteren en precies doen wat wordt gezegd. Als de instructies goed worden opgevolgd, wordt duidelijk dat je met een bak met water, een blokje hout, een weegschaal, een trechter en een overloper uit kunt leggen hoe het drijven en zinken van voorwerpen verklaard kunnen worden. Het begrip 'dichtheid' is daarbij van groot belang. Bij instructieve teksten speelt vaktaal dus een grote rol.

Het belang van precisie is duidelijk en Bart geeft tips om bij het *instrueren* bepaalde stappen duidelijk uit te leggen. In de vervolgoopdracht gaan leerlingen in tweetallen elkaars stappenplan uitvoeren: precies zoals het er staat. Op die manier komen ze er snel achter waar het nog duidelijker moet. Na het uitvoeren mogen ze hun tekst herschrijven en weer bij hun maatje controleren of de stappen dit keer duidelijk genoeg zijn beschreven.

In het half uur dat volgt, ziet Bart de kinderen ijverig schrijven, voorlezen en kijken naar de uitvoering en vervolgens weer druk schrijven. Aan het eind van de dag mag een aantal kinderen de netversie voorlezen en deze wordt door hun maatje uitgevoerd. Ze zijn heel trots als de ander hun instructie tot een goed einde brengt. Ze kunnen nu aan iedereen uitleggen wat de 'Wet van Archimedes' inhoudt en hoe je dit verschijnsel in een practicum kunt demonstreren.

Bron: Marit Tuik, leerkracht Jenaplan Kindcentrum de Swaistee (groep 3-4-5), Groningen

Instrueren is het aanwijzen wat gedaan of hoe gehandeld moet worden. Van Dale Groot Woordenboek der Nederlandse Taal (2015).